

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง

ธัชชัย สุขยัง, ส.ม.^{*1}
รัฐพล ศิลปรัศมี, ประ.ด.^{*}
ทัศนพร ชูศักดิ์, ประ.ด.^{*}

Received: 2 ม.ค.67
Revised: 7 มี.ค.67
Accepted: 8 มี.ค.67

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน และศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง จำนวน 315 คน สถิติที่ใช้วิจัยคือสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ และสถิติการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ส่วนปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.325, p < 0.001$ การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ $r = 0.117, p < 0.05$ การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.374, p < 0.001$ การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.456, p < 0.001$ และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.523, p < 0.001$

คำสำคัญ: ขยะอันตรายในครัวเรือน, พฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือน, ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะ

¹ ผู้ติดต่อหลัก E-mail: thatchai.suk@vru.ac.th

^{*} คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

Factors Associated with Behavior of Household Hazardous Waste Segregation in Na Mueang Petch Sub-district, Sikao District, Trang Province

Thatchai Sukyang, M.P.H.^{*1}

Ratthapol Sillaparassamee, Ph.D.^{*}

Thassaporn Chusak, Ph.D.^{*}

Abstract

The objectives of this study were to study the behavior of household hazardous waste segregation and to investigate the relationship between personal and health belief factors and behavior of household hazardous waste segregation. This research was a cross-sectional analytical study. The instrument was a questionnaire (Cronbach alpha = 0.817). The sample group was composed of 315 household representatives residing in Na Mueang Phet Subdistrict Municipality, Sikao District, Trang Province. The statistics used in the research were descriptive statistics. Inferential statistics included chi-square tests and the Pearson correlation coefficient test statistics.

The research results showed that monthly average monthly income was associated with behavior of household hazardous waste segregation ($p < 0.01$). Health belief factors were associated with the behavior. Perception of risk, perception of benefits, perception of cues to action, and perception of self-efficacy were associated with the behavior at a moderate level ($r = 0.325, p < 0.001$; $r = 0.374, p < 0.001$ $r = 0.456, p < 0.001$; and $r = 0.523, p < 0.001$, respectively). Perception of severity was associated with the behavior was at a low level ($r = 0.117, p < 0.05$)

Keyword: Household Hazardous Waste, Household Waste Segregation Behavior, Factors Affecting Waste Separation

¹ Corresponding E-mail: thatchai.suk@vru.ac.th

^{*} Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under royal patronage Pathum Thani Province

บทนำ

ประเทศไทยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน หรือ 70,411 ตัน/วัน กระจายตัวตามภูมิภาคต่าง ๆ มีอัตราการเกิด ขยะมูลฝอยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ปี พ.ศ.2565 ของกรมการปกครอง เฉลี่ยเท่ากับ 1.07 กิโลกรัม/คน/วัน¹ เมื่อพิจารณาปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา 24.98 ล้านตัน (ร้อยละ 3) เนื่องจาก ในปี พ.ศ.2563-2564 ประเทศไทยอยู่ในช่วงล็อกดาวน์มีการจำกัดกิจกรรมของประชาชน รวมถึงการเดินทางทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในปี พ.ศ. 2565 กรมควบคุมมลพิษ ได้ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) มุ่งเน้นการยกระดับการจัดการตามลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ คือ หลักการลำดับความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย (The waste management hierarchy) และการบริหารจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life cycle management approach) เป็นการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดและพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy แผนปฏิบัติ การด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570)¹ เป็นกรอบอ้างอิงโดยทิศทางการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการ และขับเคลื่อนการจัดการขยะของประเทศให้เกิดความต่อเนื่องครอบคลุมของเสียอันตรายชุมชน ขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) ระบุให้ภายในปี พ.ศ. 2570 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการคัดแยกขยะอันตรายที่มาจากชุมชนออกจากขยะมูลฝอยประเภทอื่นให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 5 และต้องมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในทุก ๆ ปี² สถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชนในประเทศไทย ปี 2564 เกิดขึ้นประมาณ 669,518 ตัน เป็นขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จำนวน 435,187 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายชุมชนประเภทอื่น ได้แก่ แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระจกสเปร์ยจำนวน 234,331 ตัน (ร้อยละ 35)² ของเสียอันตรายชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยร้อยละ 1.60 ตั้งแต่ปี 2562 เป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนเปลี่ยนแปลง มีความต้องการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น มีการเปลี่ยนอุปกรณ์บ่อยขึ้น เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ทำให้มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีคุณภาพต่ำ อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ไม่ยาวนาน ก่อให้เกิดเป็นของเสียอันตรายชุมชนเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชนในจังหวัดตรัง ในปี 2565 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จังหวัดตรัง จำนวน 558.85 ตัน (จัดเก็บข้อมูลจากระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น INFO ตามแบบ มผ. 2) และเป็นขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (waste from Electrical and electronic equipment: WEEE) จำนวน 196.51 ตัน สถานการณ์การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนจังหวัดตรัง พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกือบทุกแห่งยังไม่มีระบบบริหารจัดการของเสียอันตราย จากชุมชนที่เป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การคัดแยก รวบรวม ขนส่งและกำจัด

เทศบาลตำบลนาเมืองเพชรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะด้านการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย โดยเทศบาลตำบลนาเมืองเพชรแบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ 102.14 ตารางกิโลเมตร จำนวน 2,126 ครัวเรือนและประชากรจำนวน 5,207 คน เทศบาลตำบลนาเมืองเพชร ดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอยครอบคลุมทั้ง 7 หมู่บ้าน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้เฉลี่ยวันละ 3 ตัน จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร พบว่าองค์ประกอบของขยะมูลฝอย ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ร้อยละ 40.22 ขยะรีไซเคิล ร้อยละ 29.58 ขยะทั่วไป ร้อยละ 32.66 และขยะอันตราย ร้อยละ 7.54 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของขยะมูลฝอยจะเห็นว่าปริมาณขยะอันตราย มีปริมาณสูงกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ.2565-2570) ระบุให้ภายในปี พ.ศ.2570 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการคัดแยกขยะอันตรายที่มาจากชุมชน ออกจากขยะมูลฝอยประเภทอื่นให้ได้อย่างน้อย ร้อยละ 5.00 และจากการคัดแยกขยะหน้าเตาเผาพบว่า มีขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่โทรศัพท์ ถ่านไฟฉาย หลอดตะเกียบ กระจกสเปร์ย ต่าง ๆ ฯลฯ ปะปนมากับขยะประเภทอื่นจำนวนมาก ขยะอันตรายเหล่านี้จะต้องถูกคัดแยกออกมาจากต้นทาง คือครัวเรือน เนื่องจากขยะอันตรายเหล่านี้หากไปปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ปนเปื้อนในดิน ปนเปื้อนในอากาศ และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตำบลนาเมืองเพชร

แนวคิดตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model [HBM]) เป็นอีกแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลาย จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะมีการศึกษา

ในเรื่องของขยะมูลฝอยและมีการนำแนวคิดตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model [HBM])⁴ มาใช้เป็นกรอบตัวแปรในการศึกษา สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ Stretcher And Rosenstock (1997)⁸ โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้สิ่งชักนำสู่การปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานำเสนอให้กับเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้ประชาชนทั้งขยะอันตรายแยกออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคัดแยกขยะจากต้นทางเพื่อจะได้มีการรวบรวมขยะอันตรายส่งไปกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

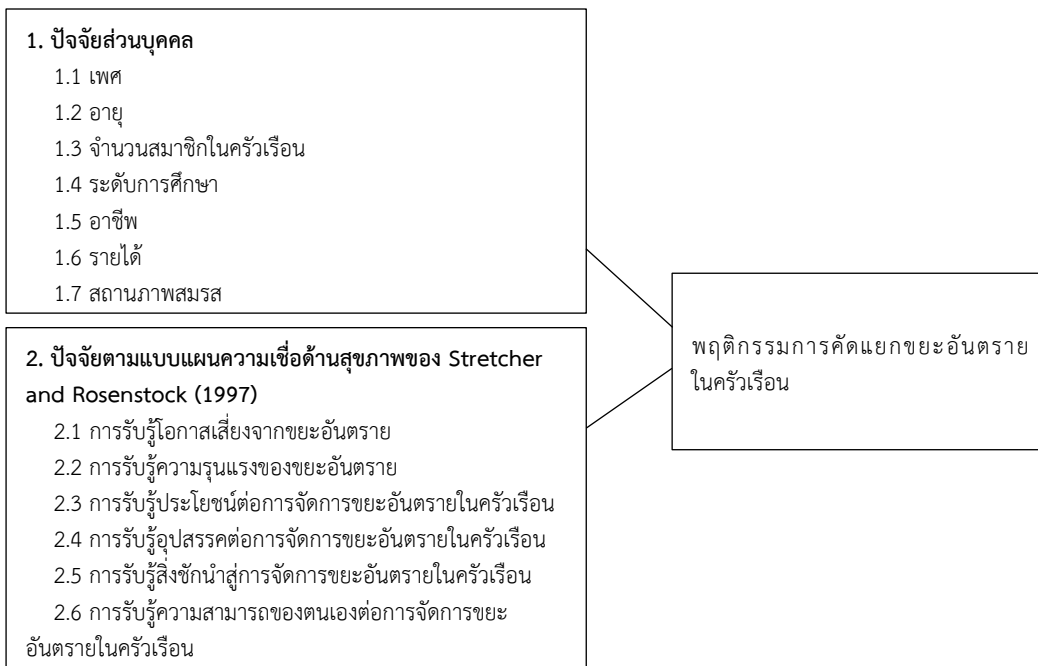
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน
2. ปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Analytical Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง จำนวน 2,126 ครัวเรือน ประชากร จำนวน 5,207 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง จำนวน 7 หมู่บ้าน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณที่ทราบประชากรแน่นอน⁶

1) การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณได้ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{NZ^2\alpha/2\sigma^2}{e^2(N-1)+Z^2\alpha/2\sigma^2}$$

- เมื่อ
- n คือ ขนาดตัวอย่าง
 - N คือ จำนวนประชากรที่ใช้คำนวณเท่ากับ 2,126 ครีวเรือน
 - $Z^2_{\alpha/2}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของการแจกแจงกำหนดที่ระดับ $\alpha = 0.05$ เท่ากับ 1.96
 - σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนจากงานวิจัย⁵ เท่ากับ $(0.73)^2$
 - e คือ ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่ากำหนดไม่เกินร้อยละ 3 ของค่าเฉลี่ยจากงานวิจัย เท่ากับ 0.0789

$$\text{แทนค่าในสูตร } n = \frac{(2,126)(1.96)^2(0.73)^2}{(0.0789)^2(2,126 - 1) + (1.96)^2(0.73)^2}$$

$$n = 283 \text{ คน}$$

ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 283 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล หรือการออกจากการวิจัย กำหนดให้ค่าอัตราการสูญเสียเท่ากับร้อยละ 10 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน 315 คน โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นตัวแทนของครีวเรือน ที่มีคุณลักษณะ คือ มีอายุ 20 ขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร ไม่น้อยกว่า 1 ปี อ่านเขียน และสื่อสารภาษาไทยได้ ยินดีเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ และมีส่วนรวมในการคัดแยกขยะในครีวเรือน เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) สุ่มเพื่อหาตัวแทนของครีวเรือนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ได้จำนวนครีวเรือนตัวอย่างแยกหมู่บ้าน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยเรียงลำดับบ้านเลขที่ของแต่ละหมู่บ้าน การหาช่วงของการเลือกตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยคือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครีวเรือน อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และให้เติมข้อความ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ Stretcher and Rosenstock (1997)⁸ 6 ด้าน คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมลพิษจากขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 5 ข้อ การรับรู้ความรุนแรงของมลพิษขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 3 ข้อ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 5 ข้อ การรับรู้อุปสรรคในการจัดการขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 5 ข้อ การรับรู้สิ่งชักนำสู่การปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 5 ข้อ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการจัดการขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 28 ข้อ ค่าตอบมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ

เกณฑ์การแปลผลตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977)⁷ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ แสดงดังนี้

คะแนน 3.67–5.00 หมายถึง ระดับสูง

คะแนน 2.34–3.66 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนน 1.00–2.33 หมายถึง ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครีวเรือน จำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ แบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ เกณฑ์การแปลผลตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977) แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ แสดงดังนี้

คะแนน 3.67–5.00 หมายถึง พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครีวเรือนระดับมาก

คะแนน 2.34–3.66 หมายถึง พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครีวเรือนระดับปานกลาง

คะแนน 1.00–2.33 หมายถึง พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครีวเรือนระดับน้อย

เครื่องมือได้รับการตรวจคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยคะแนนความสอดคล้องกับวัด ฤ ประ สง ศ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67–1.00¹⁷ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือครีวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลสิเกา อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน คำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Cronbach's alpha coefficient ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการตามหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง มีการชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย แนวทางในการเก็บข้อมูล อย่างละเอียด ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไม่มีการระบุชื่อหรือรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลถูกนำเสนอ ในภาพรวมโดยจะไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้งาน ของผู้ให้ ข้อมูลและผู้วิจัยยื่นขอการรับรองจริยธรรมในการวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลศรีวิชัย โดยได้รับการยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย เลขที่เอกสารรับรอง COE NO.RUTS-IRB.2566.167/10.11 รับรองวันที่ 10 พฤศจิกายน 2566

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ มีอายุ 20 ขึ้นไป อ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้ ยินดีเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ และมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะในครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในพื้นที่ เพื่อแจกแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อมูลครบแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ โดยจำนวนแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ทั้งหมด 315 คน

ระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 2 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency)

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม การคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน โดยใช้สถิติ การทดสอบไคสแควร์ (ChiSquare Test) และการทดสอบสมมติฐานปัจจัยตามแบบแผน ความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือน ใช้สถิติการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือน โดยข้อคำถามที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยข้อคำถาม ที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด 3 ข้อแรก คือ การแยกหลอดไฟ ถ่านไฟฉาย ที่ไม่ใช่ใช้แล้วออกจากขยะมูลฝอย ประเภทอื่น ๆ ก่อนทิ้ง (ข้อที่ 1) ร้อยละ 55.60 รองลงมา คือ การนำเอาทีวี เครื่องซักผ้า คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ที่ไม่ได้ใช้งานแล้วไปขายให้กับร้าน รับซื้อของเก่า (ข้อที่ 9) ร้อยละ 50.80 และการนำขยะอันตราย ที่คัดแยกไปทิ้งยังจุดรวบรวมขยะอันตราย ที่เทศบาลกำหนด (ข้อที่ 5) ร้อยละ 48.90 ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.50 มีช่วงอายุ 35-48 ปี ร้อยละ 34.92 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ อนุปริญญา ร้อยละ 36.51 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ร้อยละ 54.60 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ ประมง ร้อยละ 36.90 มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 1,000-12,800 บาท ร้อยละ 61.59 และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 67.30

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง (n=315)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ			χ^2	p-value
	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ				-0.94	0.96
ชาย	71(22.54)	39(12.38)	5(1.59)		
หญิง	94(29.84)	101(32.06)	5(1.59)		
อายุ				4.08	0.39
21 - 43 ปี	6(4.30)	60(43.50)	72(52.20)		
44 - 66 ปี	3(1.90)	71(43.80)	88(54.30)		
67 - 86 ปี	1(6.70)	9(60.00)	5(33.30)		

* p<0.05, ** p<0.01

ตารางที่ 1 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง (n=315)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ			χ^2	p-value
	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)		
ระดับการศึกษาสูงสุด				1.57	0.81
ประถมศึกษา/ไม่ได้เรียนหนังสือ	3(2.60)	49(41.90)	65(55.60)		
มัธยมศึกษา/อนุบาล	4(3.50)	50(43.50)	61(53.00)		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				2.69	0.61
1-4 คน	7(3.1)	100(43.90)	121(53.10)		
5-8 คน	3(3.70)	36(43.90)	43(52.40)		
9-10 คน	1(15.00)	3(70.00)	1(15.00)		
อาชีพ				-0.05	0.30
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4(1.27)	12(3.81)	1(0.32)		
เกษตรกรรม/ประมง	71(22.54)	44(13.97)	1(0.32)		
พนักงานบริษัท	13(4.13)	8(2.54)	1(0.32)		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	32(10.16)	31(9.84)	2(0.63)		
รับจ้างทั่วไป	20(6.35)	31(9.84)	3(0.95)		
อื่น ๆ (ระบุ).....	25(7.94)	14(4.44)	2(0.63)		
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน				15.41	0.004**
1,000 - 20,667 บาท	9(3.30)	108(40.00)	153(56.70)		
20,668 - 40,335 บาท	1(2.90)	24(70.60)	9(26.50)		
40,336 - 60,000 บาท	1(9.10)	7(63.70)	3(27.20)		
สถานภาพการสมรส				2.85	0.58
โสด	1(1.50)	26(40.00)	38(58.50)		
สมรส	7(3.30)	99(46.70)	106(50.00)		
หย่าร้าง /แยกกันอยู่	2(5.40)	14(37.80)	21(56.80)		

* p<0.05, ** p<0.01

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และสถานภาพการสมรสไม่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน

ของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง ส่วนปัจจัย ส่วนบุคคล รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง

การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	พฤติกรรมการคัดแยกขยะ			
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	95% CI	p-value	ระดับความสัมพันธ์
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือน	0.325	0.133 - 0.551	<0.001**	ปานกลาง
2. การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือน	0.117	-0.361 – 0.032	0.038*	ต่ำ
3. การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน	0.374	-0.216 – 0.192	<0.001**	ปานกลาง
4. การรับรู้อุปสรรคต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน	-0.098	-0.017 – 0.192	0.084	ต่ำ
5. การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน	0.456	0.027 – 0.501	<0.001**	ปานกลาง
6. การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน	0.523	0.125 – 0.591	<0.001**	ปานกลาง

*p<0.05, **p<0.001

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และเมื่อพิจารณาปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพรายด้านพบว่าปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.325$, $p < 0.001$ การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ $r = 0.117$, $p < 0.05$ การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.374$, $p < 0.001$ การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.456$, $p < 0.001$ และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.523$, $p < 0.001$ ส่วนการรับรู้อุปสรรคต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบ $r = -0.098$, $p < 0.05$

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง จำนวน 315 คน ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน และสถานภาพการสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า เพศ ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ทั้งเพศหญิงและเพศชายต่างเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนได้อย่างง่ายดาย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี แสงยางใหญ่ และคณะ⁹ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ อายุ ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจจะมาจาก คนที่มีอายุมากจะมีคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่สูงกว่าคนที่มีอายุน้อยเพราะคนอายุมากจะมีการเรียนรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ การเรียนรู้ทางสังคม การสื่อสารระหว่างบุคคลและทัศนคติที่มากกว่าคนอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ นริสรา พิงโพธิ์สม¹⁰ ระดับการศึกษาสูงสุด ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ ระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากอาจจะมาจาก การศึกษาส่งผลให้บุคคลมีความรู้ ทั้งนี้ถึงจะมีความรู้มากหรือน้อย แต่ถ้ายังขาดการวิเคราะห์ที่ลึกลงไปถึงประโยชน์และโทษของการไม่จัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนอย่างถูกต้อง ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมแสดงออกมา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจาก จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกิดการช่วยเหลือกัน มีความรักความผูกพันต่อพื้นที่อยู่อาศัย ต้องการเห็นชุมชนสะอาด น่าอยู่มีการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับสุรพงษ์ โสธนะเสถียร¹¹ อาชีพ ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากทุกอาชีพมีความตระหนักถึงการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนที่ไม่ถูกต้อง การรับรู้ประโยชน์ของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน

มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน สอดคล้องกับ ทิพย์วรรณ สุพิเพชร¹² ที่ศึกษาพฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากมีความเข้าใจในการจัดการขยะที่ดี เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดเข้าไ้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกัลยาณี อุปราสิทธิ์และคณะ¹³ ที่ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลสนป่าป้อง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานภาพการสมรส ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ สถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสถานะในครอบครัว ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน เนื่องจากไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในสถานภาพหัวหน้าครอบครัว สมาชิกในครอบครัว หรือผู้อาศัย ถ้าหากขาดการพูดคุยกระตุ้นเตือนเกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน ย่อมไม่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับบุญจง ขาวสีทิวังษ์¹⁴ ที่ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา การศึกษาของวิรัชย์ แก้วบุญชู¹⁵ ปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอลี้เกา จังหวัดตรัง

การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนที่ไม่ถูกต้องไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วริษฐา แสงยางใหญ่ และคณะ⁹

การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือน ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อาจจะเนื่องมาจากการรับรู้ความรุนแรงของการจัดการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนที่ไม่ถูกต้องไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิมา พลราช และคณะ¹⁶

การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกรู้สึกคิดและการคาดคะเนเกี่ยวกับประโยชน์หรือผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติตามคำแนะนำขณะจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของมาฆรัตน์ กลิ่นหอม¹⁸

การรับรู้อุปสรรคต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้อุปสรรคต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการรับรู้อุปสรรคของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนได้แก่ ความไม่สะดวก ความยุ่งยากในการปฏิบัติ การสิ้นเปลืองเวลา หรือสิ้นเปลืองพื้นที่ในการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายในครัวเรือน แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่กระทบระหว่างข้อดีข้อเสีย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างขาดความรอบคอบ และการคาดคะเนเกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่อาจจะเกิดตามมา สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิมา พลราช และคณะ¹⁶

การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจจะเนื่องมาจาก ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การกระตุ้นเตือน การให้กำลังใจ คำชมเชย คำแนะนำที่ถูกต้อง ย่อมส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของวริษฐา แสงยางใหญ่ และคณะ⁹

การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย นั่นคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเกิดความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน จนเมื่อได้รับผลกระทบต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมในบ้านเรือนของตนเอง จึงจะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีนทรทิพย์ บุญจันทร์¹⁸

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) เทศบาลตำบลนาเมืองเพชร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายในการดำเนินการส่งเสริม อนุรักษ์เกี่ยวกับ

การคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องโดยการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะอันตรายที่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การกำหนดสถานที่และเวลาที่ชัดเจนในการจัดเก็บขยะอันตราย โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจและเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการจัดการขยะอันตรายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน

2) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดการขยะอันตรายไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนอย่างถูกต้องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน่วยงาน หรือชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดเดียวกัน ในเรื่องแนวทางการจัดการขยะอันตรายภายในครัวเรือนเพื่อนำแนวทางของการจัดการขยะอันตรายที่ดีของแต่ละพื้นที่มาสร้างเป็นแนวทางการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนที่เหมาะสมกับชุมชนต่อไป

2) ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ แนวทางการจัดการขยะอันตรายภายในชุมชน แบบครบวงจรเป็นเครือข่ายความร่วมมือของท้องถิ่นในรูปแบบของการบูรณาการ

3) นำผลการศึกษามาใช้ในการกำหนดนโยบายและการจัดทำโครงการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายจากต้นทาง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สุดท้ายต้องขอขอบคุณตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สละเวลาในการทำแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pcd.go.th>.
- กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะอันตรายจากชุมชน. กรุงเทพฯ: อุสาหการพิมพ์; 2549.

- ลลิตา ทองบุราณ, มนัสนันท์ ลิ้มปัทยากุล. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 2565;2(1):7-21.
- ภาณุ พันภัย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยขององค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสระดง จังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต] สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นขอนแก่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2550.
- อรุณ จิรวินกุล และคณะ. ชีวสถิติ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา; 2550.
- Best, John W. Research is Evaluation. 3rd ed. Englewood cliffs : N.J.Prentice Hall. 1977.
- Rosenstock, I.M. (1974). Historical originals of the Health Belief Model. Health Education Monographs, 2: 1-9.
- วริษฐา แสงยางใหญ่, ศรีรัตน์ ล้อมพวง, บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา. 2560;12(1):76-87.
- นริศรา พิงโพธิ์สก. การแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตบางกะปิกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย.2566]; เข้าถึงได้จาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Attitude.htm>.
- ทิพย์วรรณ สุพิเพชร. พฤติกรรมของแม่บ้านในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในอาคารที่พักอาศัยของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 เขตหลักสี่. วารสารวิทยบริการ. 2556;24(1):84-94.
- กัลยาณี อุปราสิทธิ์, ณรงค์ ณ เชียงใหม่, วันทนี ชวพงศ์. พฤติกรรมการจัดการขยะมูล ฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันป่าไผ่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตวิจัย. 2558;6(2):163-71.
- บุญจง ขาวสิทธิวิงษ์. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชน: ศึกษากรณีเขตยานนาวาและเขตบางกะปิ.วารสารพัฒนาสังคม. 2554;13(1):33-58.
- วีรวัลย์ แก้วบุญชู, วนิพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์, ธเนศ เกษศิลป์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนกรณีศึกษาเขตดอนเมือง กรุงเทพฯ: 2562.
- สุธิดา พลราชม และคณะ. แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในการแยกขยะ สมรรถนะแห่งตนในการแยกขยะ และพฤติกรรมการแยกขยะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานี. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 16; นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. 2561. (น. 563-571).
- ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2561;12(1):180-190.